

Teorije o porodici i teorijski pristupi u izučavanju porodice

Uvodna razmatranja

-Istorija razvoja shvatanja o porodici i njenoj ulozi u vaspitanju dece-

Kao ljudska zajednica roditelja i dece, porodica je bila predmet mnogih razmišljanja, razmatranja i „objekat“ ispoljavanja subjektivnih stavova mnogih filozofa, sociologa, pravnika, pedagoga i psihologa, te i predmet istraživanja mnogih nauka i naučnih disciplina. U spisima mnogih starih filozofa, pa čak i od najstarijih vremena, nailazimo na različita mišljenja i stavove o braku, porodici, odnosima među supružnicima i odnosima između roditelja i dece. Paralelno sa tim se mogu identifikovati i shvatanja o uticaju porodice na razvoj ličnosti. Tako od antičke Grčke postoje razne teorije o braku, porodici, položaju muškarca i žene, budućnosti porodice i njenoj ulozi u vaspitanju, odnosno u razvoju ličnosti deteta.

Svakako da sve to predstavlja veliko kulturno i naučno nasleđe na osnovu kojeg se nastavilo na istraživanju ovih pitanja do današnjih dana. Društveno-ekonomski odnosi u pojedinim epohama su imali neposredan uticaj na ulogu porodice u društvu i na shvatanje njene uloge za razvoj ličnosti, kao i na „vredne“ odnose među članovima porodice. U okviru društveno-ekonomskih formacija postojali su različiti tipovi porodica sa velikim brojem varijanti porodične organizacije i međusobnih odnosa između roditelja i dece, kao i stila vaspitnog ponašanja roditelja prema deci. Isto tako, različito je tretirana vaspitna uloga porodice i njena „neminovnost“ u razvoju ličnosti.

Aristotel i Platon su u skladu sa svojim filozofskim shvatanjima i opredeljenjima smatrali da je vaspitanje dece stvar države. Ipak, oni su pridavali značaj i porodici, jer su u svojim radovima razmatrali i pitanje braka i porodice, ali opet uz isticanje da o tome treba da brine država. Po Platonu, brigu i vaspitanje dece trebalo bi odmah po rođenju da preuzme država, kako bi se međusobno poznavanje oca i dece onemogućilo. To znači da se interes porodice u potpunosti podređuje interesima države, pa samim tim i briga o vaspitanju dece postaje briga države. Svakako, Platon ovakvu organizaciju predlaže samo za vladajuću klasu. Aristotel je isticao da se najraniji čovekov politički smisao ogledao u stvaranju porodice, u kojoj je u početku sve bilo zajedničko i koja prethodi stvaranju države. Prvo postoje muškarac i žena koji se radi održanja udružuju i radi potomstva brako mosnivaju porodicu koja čini osnovu države. Da bi njihova zajednica bila čvrsta, neophodno je bilo da jedno od njih upravlja i naređuje i to ono koje se razumom može starati za porodicu, a drugo da sluša. Iz ovoga se razvija odnos gospodara prema robu, muža prema ženi, oca prema deci, posednika prema posedu i privređivanju. Udruživanjem više porodica obrazuje se seoska opština, a od više opština postaje grad, a pojam grada se za Aristotela poklapa sa pojmom države. Iz ovoga možemo zaključiti da je Aristotel porodicu smatrao temeljem na kojem se podižu država i društveni odnosi. Pregled i shvatanja o braku i porodici u istoriji rimske države moguće je pratiti po periodima:

U prvom periodu – periodu rodovskih odnosa celokupno vaspitanje bilo je u suštini porodično. Uloga majke bila je posebno naglašena, a očeva uloga uglavnom je bila svedena na uvođenje sinova u javni život. Vaspitanjem devojčica isključivo se bavila majka. Već u periodu Republike (traje od VI veka p.n.e. do I veka nove ere) dolazi do promena i o vaspitanju, počinju da, osim porodice, brinu i privatne škole da bi se u periodu rimskog carstva vaspitanje počelo organizovati u državnim školama. Na početku poslednjeg perioda rimske države pojavljuju se najznačajniji rimski pedagozi. M. F. Kvintilijan zalaže se za javno školsko vaspitanje i kritikuje roditelje i njihovo vaspitanje, potencirajući posebno njihovu bolećivost. Za razliku od prve, druga polovina poslednjeg rimskog perioda rimske istorije (306. – 476. god.) značajna je po nastojanjima da se učvrste brak i porodica. Pater familias je izgubio pravo da raspolaže novorođenčecom i dolazi do promena u mogućnostima sklapanja braka – brak postaje akt lične prirode. U srednjem veku dolazi do značajnih društveno-ekonomskih promena, pa samim tim i do promena u shvatanju porodice. Shvatanja o porodici sve su više pod uticajem religije. Hrišćanska crkva je prihvatila Aristotelova shvatanja o patrijahalnoj porodici pod zaštitom muškaraca i imala izuzetno negativan stav

prema ženama. Toma Akvinski, izraziti predstavnik hrišćanske filozofije naziva ženu nesavršenim čovekom –homo imperfectus i piše kako je ona rođena da živi pod jarmom muškarca, svoga gospodara koga je priroda preimućtvima odredila za gospodstvo. Ali hrišćanstvo je verovalo u velike mogućnosti vaspitanja i uloge porodice u vaspitanju dece.

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com